ROK XIV

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 6

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MARCA 1939 ROKU

OBRÓT HANDLOWY POLSKO-SOWIECKI

Polsko-sowieckie obroty handlowe kształtowały się dotychczas pod wpływem różnych przypadkowych okoliczności gospodarczych, co nadawało im charakter transakcyj dorywczych, nie posiadających większego znaczenia dla obu organizmów gospodarczych. Rozpatrując dzieje tego handlu, możemy z łatwością podzielić je na trzy okresy odcinające się dość wyraźnie, dzięki swej specjalnej strukturze, ale posiadające wspólną cechę niestałości. Okres I przypada na lata 1924 — 30, gdy gospodarstwo sowieckie znajdowało się w stanie zdezorganizowania, spowodowanym zniszczeniem rewolucyjnym oraz procesem przechodzenia ze starego ustroju kapitalistycznego do nowych form gospodarstwa socjalistyczno-planowego. W tym okresie sowiecki import z zagranicy obejmował w znacznej mierze artykuły, przeznaczone do konsumcji ludności jak cukier, tkaniny, węgiel opałowy, wyroby metalowe i t. d. Nasz eksport w tym czasie wykazywał tendencję wzrostu, stwarzając saldo dodatnie. Jedynie w latach 1927/28 mieliśmy saldo ujemne, na skutek sprowadzenia z ZSRR znacznych ilości zbóż. Pod koniec tego okresu charakter naszego eksportu do ZSRR zaczął ulegać coraz poważniejszym przekształceniom, gdyż na skutek rozbudowywania własnego przemysłu (pierwszy plan pięcioletni), ZSRR zaczął ograniczać import artykułów konsumcyjnych, rozszerzając natomiast import maszyn, urządzeń fabrycznych i żelaza.

Drugim okresem były lata 1931/35, kiedy w Związku Sowieckim istniała bardzo ciekawa instytucja „Torgsin", której działalność polegała na „eksporcie" do wnętrza własnego kraju. Były to liczne sklepy państwowe, gdzie sprzedawano ludności najrozmaitsze przedmioty pierwszej potrzeby, ale nie za walutę sowiecką, tylko za dewizy obce, kruszce, biżuterię, lub inne walory, mogące służyć jako zagraniczne środki płatnicze. W tym okresie osiągnęliśmy następujące obroty (w tys. zł.):

Rok	Import	Eksport	Saldo
1931	36.039	125.257	+ 89.218
1932	19.343	29.051	+ 9.708
1933	17.697	59.945	+ 42.288
1934	17.740	25.477	+ 7.737
1935	14.942	11.086	— 3.856

Eksportując do ZSRR początkowo poważne ilości artykułów powszechnego użytku, które były przeznaczone wyłącznie na zaopatrzenie sklepów „Torgsinowskich", oraz pewne ilości wyrobów hutniczych i bardziej wartościowych metali, Polska nie zdobywała dla siebie rynku sowieckiego, lecz jedynie zaspakajała jego dorywcze i okresowe potrzeby. W okresie tym nastąpiło załamanie się polsko-sowieckiego handlu. Przyczyny tego zjawiska były różnorodne. Ograniczymy się jedynie do wymienienia najistotniejszych, z których pierwszą była sprawa kredytowania dostaw do ZSRR. Związek Sowiecki żądał od swoich dostawców przynajmniej 18-miesięcznego kredytu, co dla polskich eksporterów było warunkiem niewykonalnym. Odmowa ze strony Polski kredytów towarowych, w skutkach swych spowodowała przerzucenie zamówień sowieckich na inne, bogatsze w kapitały kraje. Drugą przyczyną stał się fakt, że przemysł polski pod wpływem kryzysu gospodarczego, badać począł starannie swoje możliwości na rynku światowym i wewnętrznym, w zakresie zarówno zakupów, jak i sprzedaży. Ponieważ handel polsko-sowiecki posiadał charakter przypadkowych transakcyj, obroty towarowe z ZSRR wypadły zupełnie z obliczeń naszych zakładów przemysłowych. Ta sama sytuacja wytworzyła się po stronie przeciwnej. Związek Sowiecki, straciwszy kredyty w Polsce, przerzucił swoje zamówienia, a co za tym idzie i dostawy, na inne rynki światowe, usuwając handel z Polską prawie zupełnie ze swego planu finansowo-przemysłowego, układanego na każdy rok zgóry. W ten sposób kryzys podkopał tak poważnie handel polsko-sowiecki, że w okresie trzecim (1936/38) mamy już stałe zjawisko kurczenia się tych obrotów przy ujemnym dla Polski saldzie. Poniższa tablica ilustruje ten stan rzeczy (w tys zł.):

Rok	Import	Eksport	Saldo
1936	16.200	9.010	— 7.190
1937	14.499	4.415	— 10.084
1938	9.850	1.403	— 8.477

Nadszedł więc moment, gdy należało się zdecydować, czy Polska ma pozostawić sprawy swemu losowi, to znaczy zrezygnować prawie zupełnie z racjonalnego handlu z ZSRR, czy też rozbudować ten handel przez stworzenie mu odpowiedniej podstawy umownej i nadanie mu cech trwałości. Rząd Polski wybrał tę drugą ewentualność, czego pozytywnym wynikiem było podpisanie umowy handlowej w dniu 19 lutego 1939 r.

Jak z historii handlu polsko-sowieckiego wynika, rok 1939 będzie próbą odbudowy obrotu towarowego z naszym wschodnim sąsiadem, od czego zależy przyszłość naszych stosunków gospodarczych z ZSRR. Rząd Polski stworzył przez zawarcie układu handlowego dogodne warunki rozwoju tych stosunków, ale wykorzystanie ich spoczywa wyłącznie w rękach polskich sfer gospodarczych. Im pozytywniej kupcy i przemysłowcy ustosunkują się do handlu z ZSRR, im mniej będzie pośredników, im lepiej będą wykonywane umowy branżowe — tym lepsze wyniki osiągniemy w handlu z Sowietami, stwarzając jednocześnie nowy, tym razem pozytywny, okres w dziejach polsko-sowieckich obrotów towarowych.

ZEBRANIE SEKCJI EKSPORTOWEJ

W dniu 3 marca r. b., przy bardzo licznym udziale członków i zaproszonych gości, odbyło się w lokalu Związku Przemysłu Chemicznego posiedzenie Sekcji Eksportowej, poświęcone omówieniu nowych możliwości, jakie otworzyły się dla wywozu produktów chemicznych do Z. S. S. R., w związku z zawartym w lutym r. b. układem handlowym polsko-sowieckim.

Zebraniu przewodniczył p. Prezes Inż. F. Wiślicki — Przewodniczący Sekcji Eksportowej — który na wstępie powitał przedstawicieli sfer urzędowych w osobach pp.: Dyr. Państwowego Instytutu Eksportowego M. Turskiego, Dyr. Polskiego Instytutu Rozrachunkowego W. Marynowskiego, Naczelnika Inż. W. Wolskiego i Radcę Giżyckiego z Ministerstwa Przemysłu i Handlu — dziękując im za przybycie. Następnie p. Prezes Wiślicki poddał wnikliwej ocenie wyniki osiągnięte w wywozie produktów chemicznych w 1938 r. Wartość wywozu produktów chemicznych w 1938 r. wyniosła ok. 52 mil. zł., co w porównaniu z rokiem poprzedzającym (53 mil. zł.) stanowi spadek zaledwie o 2%. Wynik ten, wg. p. Prezesa Wiślickiego, uznać należy za pomyślny, jeśli się weźmie pod uwagę, że w 1938 r. ceny eksportowe wielu artykułów chemicznych uległy dość poważnej obniżce. W tych warunkach utrzymanie się wartości wywozu produktów chemicznych prawie na poziomie 1937 r. możliwe było tylko dzięki temu, że spadek cen zrekompensowany został w wielu pozycjach wzrostem volumenu wywozu. Udział wywozu produktów chemicznych w ogólnym eksporcie Polski wynosi — 4,4%.

Następnie zabrał głos p. Dyr. Inż. T. Zamoyski, który brał udział w toczących się w Moskwie rokowaniach handlowych polsko-sowieckich. Prelegent omówił szczegółowo nowo zawarty układ handlowy, posiadający szczególną wagę i doniosłość dla polskiego przemysłu chemicznego, zarówno ze względu na możność zakupu w Z. S. R. R. szeregu surowców, jak i rozpoczęcia wywozu niektórych produktów chemicznych. Szczególnie interesujące były uwagi, dotyczące planowanej obecnie w Z. S. R. R. „pięciolatki chemicznej", zapotrzebowania Z. S. R. R. na produkty chemiczne itd.

Po wyjaśnieniu przez p. Dyr. Marynowskiego zagadnień natury dewizowej, związanych z rozrachunkiem clearingowym polsko-sowieckim — zabrał głos p. Radca Giżycki wypowiadając również szereg bardzo interesujących uwag na temat wymiany towarowej między Polską a Z. S. R. R.

Następnie wywiązała się długa i ożywiona dyskusja, która dowodnie świadczyła o dużym zainteresowaniu, wykazywanym przez przemysł chemiczny dla wywozu swych produktów do Z. S. R. R., oraz o celowości częstszego zwoływania tego rodzaju zebrań Sekcji Eksportowej.

OFIARNOŚĆ PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Poniżej podajemy dalsze sumy wpłacone przez fabryki należące do Związku Przemysłu Chemicznego na cele związane z obroną Państwa:

„Strem" Sp. Akc.	zł.	2.500
„Alfa" Fabryka Płyt, Błon Fotogr.	„	500
Eksploatacja Fabryk Ceraty	„	500
Częstochowskie Zakłady Chemiczne	„	300
Karpiński Fr. Sp. Akc.	„	250

Pierwsze wpłaty fabryk chemicznych na cele obrony Państwa opublikowaliśmy w Nr. 5 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" z dnia 1 marca r. b.

Wezwanie Komitetu Organizacyjnego XIX Kongresu Chemii Przemysłowej, który ma się odbyć w okresie od 24 września do 1 października 1939 r. w Warszawie, o przyznanie subwencji na koszty organizacyjne Kongresu spotkało się z żywym oddźwiękiem wśród zrzeszonych przedsiębiorstw chemicznych.

Pierwsza lista obejmuje następujących ofiarodawców w kolejności wpłat:

„Atra" Przemysł Chemiczny Sp. Akc.	zł.	100.—
Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu Sp. Akc.	„	7.200.—
T-wo Zakł. Chem. „Strem" Sp. Akc.	„	1.300.—
„Scott & Bowne" Sp. Akc.	„	100.—
Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie	„	1.800.—
„Wola Krzysztoporska" Fabryka Chemiczna	„	519.—
Przetwórnia Tłuszczów Zwierzęcych „Tezet"	„	90.—
Zakłady Przemysłowe „Bieżanów"	„	156.—
Zjedn. Zakłady Mat. Wybuch i A-	„	250.—
zotu Sp. Akc.	„	250.—
Edward Klein i S-ka Fabr. Przetw. Chem.	„	100.—
Sp. Akc. Zakładów Chemicznych w Częstochowie	„	300.—
Warszawskie Towarzystwo „Motor" Sp. Akc.	„	500.—
Zakłady Chemiczne „Kutno" Sp. Akc.	„	90.—
Zakłady „Elektro"	„	500.—

Polskie Zakłady Chemiczne „Nitrat" Sp. Akc.	zł.	390.—
Pabianicka Sp. Akc. Przemysłu Chemicznego	„	1.200.—
Wołyńskie Zakłady Kaolinowe i Ceramiczne	„	60.—
Fabryka Chem.-Farm. „R. Barcikowski" Sp. Akc.	„	100.—
Zakłady Solvay w Polsce	„	5.520.—
Śląskie Kopalnie i Cynkownie Sp. Akc.	„	378.—
Zakłady Chemiczne „Laokoon" Sp. Akc.	„	90.—
Przetwórnia Olejów Roślinnych Sp. Akc.	„	339.—
Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych	„	2.880.—
Związek Przemysłu Perfumeryjnego w Polsce	„	300.—
Fabryka Chem. Leon S. Goldflam Sp. z o. o.	„	90.—
„Semperit" Polskie Zakłady Gumowe Sp. Akc.	„	300.—
„Sanok" Polska Spółka dla Przemysłu Gumowego Sp. Akc.	„	813.—
Polski Przemysł Octowy	„	200.—
Zakł. Przem. Tłuszczow. i Olejarskiego „Union" Sp. Akc.	„	1.800—

Z uwagi na zbliżający się termin Kongresu oraz na daleko posunięte prace organizacyjne Komitet Finansowo-Organizacyjny zwraca się do pozostałych członków Związku Przemysłu Chemicznego z prośbą o łaskawe szybkie wpłacenie subwencyj na konto czekowe Związku w P. K. O. Nr. 12.369, z zaznaczeniem celu wpłaty.

Z WYDAWNICTW

Departament Handlowy Amerykańskiego Biura Handlu Zagranicznego i Wewnętrznego wydał książkę p. t. „Syntetyczne chemikalia organiczne" („Synthetic Organic Chemicals). Publikacja ta zawiera szereg interesujących wiadomości, dotyczących produkcji oraz zbytu na poszczególnych rynkach świata chemikaliów syntetyczno-organicznych, których wytwórczość w ostatnim dwudziestoleciu wykazała ogromną dynamikę rozwojową i w dalszym ciągu kroczy stale naprzód. Dane — dotyczące produkcji i handlu chemikaliami organicznymi w Polsce — opracowane zostały przez p. T. O. Klath'a, Attaché Handlowego Ambasady Amerykańskiej w Warszawie.

Ostatni numer (styczeń — luty 1939) „Technika Włókienniczego" przynosi ciekawy artykuł, dotyczący działalności i rozwoju firmy Przemysł Chemiczny „Boruta" S. A. w Zgierzu. O ogromnym postępie w dziedzinie produkcji przez tę firmę półproduktów i barwników świadczy fakt, że przed wojną wytwarzała ona zaledwie 12 półproduktów organicznych, dziś zaś fabrykuje ich ponad 200. Podkreślić należy, że „Boruta" w ok. 80% zaspakaja zapotrzebowanie na półprodukty całego przemysłu barwnikarskiego w Polsce.

Ostatnio firma „Boruta" wypuściła na rynek serię barwników z grupy „kadziowych", noszących nazwę helantrenowych. Przez wprowadzenie ich na rynek wypełniona została poważna luka w krajowej produkcji barwników syntetycznych, tak, że dziś polska wytwórczość barwnikarska obejmuje wszystkie ważniejsze grupy barwników. Należy ze szczególnym uznaniem podkreślić działalność Sp. Akc. „Boruta", w zakresie usamodzielnienia krajowego przemysłu barwnikarskiego, tym bardziej, że dąży ona nie tylko do zahamowania importu, ale również do wzmożenia wywozu barwników.

Nr. 4 „Biuletynu Informacyjnego Działu Tworzyw Sztucznych", wydawanego przez Sp. Akc. „Lignoza" — zawiera kilka ciekawych artykułów, m. in. artykuł p. B. Jaeschke, o zastosowaniu żywic fenolowych w przemyśle lakierów. Biuletyn zawiera ponadto szereg wiadomości zagranicznych oraz nowości patentowych, dotyczących produkcji i stosowania tworzyw sztucznych.

KRONIKA

W dniu 1 marca r. b. odbyło się w Związku Przemysłu Chemicznego zebranie Grupy Fabryk Gumowych, poświęcone sprawie stosowania przez przemysł gumowy w szerszej mierze niż dotychczas produktu p. n. „naftolen", używanego jako zmiękczacz i wypełniacz w przemyśle gumowym. „Naftolen", pod względem swych zalet przewyższa znacznie zmiękczacze przywożone dotychczas z zagranicy. Ze względu na szereg stwierdzonych przez Wojskowy Instytut Przeciwgazowy oraz przedstawicieli fabryk gumowych — zalet „naftolenu", które wpływają na polepszenie jakości wyrobów gumowych, używanie „naftolenu" w dość dużych ilościach, jako wypełniacza — pozwoli w rezultacie na zmniejszenie w mieszankach ilości surowego kauczuku. Produkt ten okazał się również cennym plastyfikatorem, używanym do regeneracji starej gumy. Wszelkich informacji, dotyczących strony technicznej stosowania mieszanek z „naftolenem", udzieli zainteresowanym chętnie Wojskowy Instytut Przeciwgazowy, Warszawa, Ludna 9/11, który przeprowadził w tej sprawie odpowiednie badania. Oferty i próbki wysyła na każde życzenie, oraz służy dodatkowymi wyjaśnieniami, Sp. Akc. „Galicja" Lwów, Kościuszki 8.

W dniach od 12 do 27 kwietnia r. b. odbędą się w Mediolanie XX Międzynarodowe Targi Mediolańskie z udziałem przeszło 5300 wystawców. Targi obejmować będą 96 branż przemysłowych, reprezentowanych przez firmy z przeszło 20 państw europejskich i pozaeuropejskich.

XX Międzynarodowe Targi ułatwią możność nawiązania bezpośrednich kontaktów z producentem i mogą przyczynić się do nawiązania korzystnych stosunków handlowych.

Bliższych informacji udziela i zgłoszenia przyjmuje firma „Fiera Internazionale di Milano", Milano, via Donodossola.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GRONIOWSKI W WARSZAWIE, Towarowa 12.

	Cena w zł. za 100 kg.
Aceton	335.—
Ałun chromowy	68.—
Ałun krystaliczny	46.—
Antychlor krystaliczny	38.—
Biel cynkowa	od 57.—
Biel ołowiana	125.—
Boraks krystal.	76.—
Cerezyna biała II gat.	180.—
Cerezyna żółta gat.	160.—
Chlorek magnezu	26.—
Chlorek baru	60.—
Chlorek cynku 98/100%	120.—
Chlorek wapna	40.—
Chlorek wapnia	27.—
Czterochlorek węgla	160.—
Dwuchromian potasu	153.—
Dwuchromian sodu	120.—
Degras orygin. Stadlera Moelon I	130.—
„ „ „ „ II	115.—
Dekstryna żółta	56.—
* Esencja octowa 80%	260.—
Emetyk	500.—
* Formalina 40%	155.—
Fosforan sodowy 3[1] zasadowy	75.—
Fenol krystal.	280.—
Fluorek sodu	165.—
Glukoza nieskażona	75.—
Hydrosulfit	270.—
Kaolina	15.—
Kreda zwykła szlamowana	8.—
Kreda ch. cz.	47.—
Kalafonia krajowa	70.—
Kalafonia amerykańska „Hercules" N. jasna	85.—
Kwas azotowy 36 Bé	46.—
* Kwas octowy 30% techn.	90.—
Kwas mrówkowy	245.—
Kwas mlekowy 50%	110.—
Kwas mlekowy 80%	210.—
* Kwas fosforowy chem. czysty	250.—
* Kwas fosforowy techniczny	215.—
Kremotartar	240.—
Kwas cytrynowy	420.—
* Kwas solny techn.	17.—
Kwas winowy kryst.	440.—
Litopon 30%	70.—
Minia ołowiana 99/100%	110.—
Nadboran sodowy	325.—
Nadmanganian potasu	280.—
Naftalin	70.—
Nigrozyna wodna	800.—
Nigrozyna tłuszczowa	1200.—
Olej rycynowy techniczny	170.—
Olej rycynowy med.	230.—
Olej kostny	400.—
Olej turecki 50%	80.—
Olej turecki 80%	140.—
Bejca dla skór „Peroly" franc.	100.—
Octan sodu	100.—
Ozokeryt czarny	140.—
Ozokeryt bielony	350.—
Parafina w taflach	115.—
Siarka	od 26 do 40
Siarczan glinu	24.—
Siarczan sodu	54.—
Siarczan żelaza	15.—
Sól szczawikowa	170.—
Sól gorzka	21.—
Sadze angielskie	od 110.—
Tłuszcz z wełny ciemny	60.—
„ „ „ jasny	85.—
Woda utleniona 30%	350.—
Żelazocjanek potasu czerw.	470.—
„ „ żółty	315.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 100 kg loco skład Warszawa, wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć — bez opakowania.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa. Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.